

Bethlen miniszterelnök szombaton este félóráig Szegeden volt és nyilatkozott a Délmagyarországnak a „Tótágas”-ról

(A Délmagyarország munkatársától.) Szombaton este hatalmas zöld autó állott meg a Kass-szálloda Stefánia felőli oldala előtt. Álami autó, poros. Pest felől jöhetett. Hátul a két kerék között kis háromszínű tábla és a szám: 14320. A kávéház nyári zsongó terrassza fölfigyelt a hatalmas kocszi zugó hangjára, firkészve figyelt a két utas arcába. Semmi különös, két idegen csupán.

Ekkor a csöndes parki oldalon — hol máskor vacsorázni szoktak — leszállt a két poros utas. Egy fiatalember sötét ruhában és egy másik ur. Fehér sapka a fején. Szemére huzva. Kis tömött bajusz a hajló orr alatt. Fehér — már gyűrött — nadrág, sűrű sportkabát. Leül a parki oldal kis asztalához — a közelben senki —, fehér csónakázó sapkáját leemeli. És letörli homlokát. Kopasz. Gróf Bethlen István.

Pincér. A miniszterelnök kávé rendel föl-lel. Ujjai között szétmorzsol egy kiflit. És a riporter e percben — a szájához emeli a csészét — elébe áll. (A riporter ezer kérdést cikkázik át, ezer ellenvetést, demokráciát és diktatúrát.)

Bemutakozás.

A gróf szárazon mosolyog. Nyugodtan bevárja a végét, sőt az első kérdés kezdetét. Ujabb mosoly, leteszi a csészét.

— Kérem, én nem vagyok semmiféle kegyelmes ur, higgye el nekem. Mindössze egy egyszerű turista, aki kiszállt Szegeden. Meginni egy kávé.

Most a riporter mosolyog.

— Kegyelmes uram Svájcban ez jó menekülés volt — egy régi esetre céloz —, de Szegeden ne méltóztassék megpróbálni a menekülést... A turistát jól ismeri a riporter.

A gróf mosolyog. Megsimogatja arcát. Orrának baloldalán éles homoksáv. Ahogy szaladt az autó.

— Hát mit akar velem — mondja —. Készüljek a kivégzéshez?! Pedig szeretnék tovább indulni.

— Csupán néhány kérdés.

Most megindul az interjú. Néhány kérdés. Néhány szó. A miniszterelnök viharedzett interjutadó. Keveset mond. A kérdés néha hosszabb.

— Délután indultunk Pestről, Mezőhegyesre igyekszünk. Semmi politika. Csak az ünnepekre rándulok le. Kedden reggel már Pesten leszek.

— Kegyelmes uram, talán a Tótágas-ról,

hiszen helyben vagyunk, innen indult el az offenzíva...

A miniszterelnök most élénken közbevág:

— Innen indult el, de nem jutott tovább, megrekedt az egész...

Széleset mosolyog.

Ujabb kérdések.

(A terraszigyűl ide. Elsétálnak a gróf előtt.)

— Én nem ismerem a darabot...

— A lapok azt írták, átlapozta kegyelmes uram...

— Igen így volt, de nem volt időm elolvasni. Különbben is a kultuszminiszter ur reszortjába tartozik a dolog és különben is úgy gondolom, a kultuszminiszter ur helyesen fogta fel a kérdést. Ha tényleg van a darabban sértő a gazdákra — én nem olvastam —, helytelenítenem kell a megírást éppen úgy, mint

előadását. En leginkább helytelenítem ezt a tendenciát, amiről szó van, hiszen állandóan hangoztatom, hogy szükség van az intelligencia és a kisgazdatársadalom együttműködésére.

— Kegyelmes uram, arról is beszéltek, hogy a szerzőnek a legsúlyosabb konzekvenciákat kell levonnia...

— Kérem a vizsgálat úgy tudom folyamatban van, az egyetem tanácsa majd dönt a dologban.

A gróf most átnéz a téren. A színház felé.

— Ott került színre ugy-e.

Ez annyit jelent, hogy elég volt a tárgyból.

— A legközelebbi program?

— A legnagyobb program most: a nyári vakáció. Somogyba megyek, Inkére, ahol tavaly is voltam. Vakációzni szeretnék.

Most már kigyűlt az egész kávéház. A gróf szorgalmasan issza a kávé föl-lel. Fölismerte a terraszt. A fizető felé int. A sofför kurbli. Sötétség előtt: Mezőhegyes.

Vér György.

A hetvenhatéves vőlegény és a hatvanhatéves menyasszony különös házassága a temető mellett.

(A Délmagyarország munkatársától.) Régi igazság, hogy az élet a legleleményesebb rendező, páratlan rutinnal rendezi meg a legérdekesebb, a legizgalmasabb drámákat, komédiákat, tragédiákat, minden napnak szinte minden órájában akad valami rendezni valója. Műsora hihetetlenül gazdag és változatos, társulata mindig elsőrendű, színészei nagyszerűen tudják szerepeiket, sohasem tévesztik el a végsőt, mindig kifogástalanul hangsúlyozzák mondanivalóikat.

Az élet még Reinhardt-nál is nagyobb. A napokban népszínművet rendezett a Makkos-erdősor egyik süppedt házában, hangulatos, kedves népszínművet, amelynek témája nagyon hasonlít Jókai egyik legszebb regényének, a Gazdag szegényeknek a témájához.

A szereplők: Bende István hetvenhatéves napszámos. Elszáradt, kiszivattyuzott robotosa a szegény ember sorsának. Életének egyetlen muzsikája talán a kubikos-talicska kerekének siró nyikorgása volt. De ez a keserves muzsika végig kísérte egész életén.

Kovács Rozál hatvanhat esztendősen »hazadon« a másik főszereplő. Jól megtermett életfa, nagy árnyékot adó, terebélyes, de — sokszor tréfálkozik az élet — gyümölcs nem

szakadt le róla soha.

Szin: A Makkos-erdősor 32. számú házikó, amelynek ablakai a rókusi temető legelnyagoltabb, legszegényesebb részé felé hunyorgatnak, oda, ahol hasonló célszerű szegény emberek pihenik ki a nagy kubikolások fáradságait.

A két öreg negyven esztendő óta él együtt a szegényes házikó egyik zugában szűk kerektek közé szorult, igénytelen, de a körülményekhez képest boldog házasságot. Házasságuk csak olyan szabványos vadházasság. Valahogy megelégedtek arról, hogy formáságok is vannak a világon. Nem érték rá, nem volt idejük erre a törvényes formásra. Talán eszükbe sem jutott, hogy anyakönyvvezető is van a világon.

Az öreg napszámos elnyűtt testét mostanában földhöz vágta az öregség, a hetvenhat esztendeig tartó szakadatlan robot. Életében talán először ágyának esett és fáradtan, tehetetlenül, közömbösen várta, mikor jönnek el érte Szent Mihály paripái, hogy kivigyék a többi elhasznált kubikos közé, a rókusi temető szegény fertályába. A betegágyban, amelynek vékony párnái között szerényen, észrevétlenül haldoklott, hirtelen arra eszmélt, hogy nini, most nincs semmi dolga, hogy most, először életében ráérős ideje van. Eszébe jutott az is, hogy nyikorgó talicskáján nemcsak a porhanyós és szikes földtömegeket kubikolta el, hanem elkubikolta vele az alkalmat bizonyos formáságok betartására. Eszébe jutott, hogy pendeles gyerkőc korában jó barátságban volt a mindenható jó Istennel, akiről később egészen megelégedett. Ugy rémlett előtte, hogy az élet bepiskolta egyszerű öreg lelkét, már pedig piszkos lélekkel nem illik bekopogtatni azon az ajtón, amelyiknek kulcsait a jó, öreg Szent Péter csörgeti. Vadonat új, ünneplő lélek kelene, olyan fehér, mint a golyos.

— Hallod-e Rozál — suttogta az ágya körül foglalatostkodó öregasszony felé —, hijjámán valahunnét papot. Gyónhatnék.

Kovács Rozál jóságos szemében összefutott a könny.

— Mőghal mán az embő — gondolta szomorúan —, papot kíván, gyónni szeretne.

Már kötötte is fejére a fekete, rojtos seilyemkendőt, tiszta köténnyel is felékesítette magát és tipegett a plébánia felé, papért.

— Laudétur — köszönt be félóra múlva a pap a hüvös szobába és az öreg kubikos lelkén hirtelen kellemes tömjénillat suhant keresztül. Gyerekkorában érzett ilyen szagot utóljára, a barnacsuhás kudasbarátok alsóvárosi templomában.

Olyan jól esett halk szóval válaszolgatni aztán Jézus szolgájának, elmondani a szörnyű bűnöket, hogy legalább hatvan éve nem győnt, nem vette magához az Ur testét, hogy

pezsgőben. Kemechey vele tartott. Pósa Bekéivel.

— Hát te Géza?

Gárdonyi vállat vont.

— Azt szeretném előbb tudni, miből fizet a vesztes párt.

Az összes zsebek kivakarásából kiderült, hogy ötlüknek van huszonhárom krajcárjuk, amiből ugyan feketék fedezése se igen futja. Ezért aztán el is ejtették a problémát és kezdtek felkészülni. Ezzel vége is lenne a históriának, mielőtt megkezdődött volna, ha oda nem vágódik az asztalukhoz a kocsmáros és föl nem veszi az elejtett problémát.

En bizony már nem tudom, hogy ki volt az akkori kioszk-bérlő, hiszen egyszeri hallomás után írom a történetet s több husz esztendőjénél, amikor hallottam, — de régi szegediek talán még emlékeznek rá. Minden esetre komoly férfi lehetett, akinek volt fogékonysága a kísérteti tudományokhoz.

— Hát én fogadok tíz üveg pezsgőbe, hogy bírom egy óra hosszán le s föl lóbalni a karomat, mint az óra-sétáló s magam vezénylenem hozzá az ütemet: tikk-takk, tikk-takk...

— Ez már beszéd, — mondta a társaság és rögtön átalakult zsűrivé, kikötvén természetesen, hogy két üveg pezsgő előre bocsátandó. Ennek megtörténte után a pincér hazabocsátott és a kocsmáros kiállt a terem közepére:

— Kezdhetem?

Lehet, — biccentett Ádám, mint a zsűri elnöke.

— Tikk-takk, tikk-takk, — vagy tíz percig sétáltatta a jobb karját a kocsmáros, mikor a belső szobából kiszólt a lánya.

— Edős apám!

— Tikk-takk, tikk-takk, — természetesen egyebet nem lehetett felelni, mert különben a fogadás

rögtön elveszett volna.

A lány kiáltott még egyet, de hogy arra sem kapott feleletet, kinézett a szobából. Meglepetve állt meg a küszöbön, aztán ijedten csapta össze a kezét:

— Hát edős apámat mi lelte?

Edős apám zavartalanul játszotta tovább az órá, a zsűri pedig vonogatta a vállát. Fogalmuk sincs róla, mi történt a gazdával, ők csak azt tudják, hogy egyszerre kiállt a terem közepére és elkezdett tikk-takkolni.

A kislány szaladt az anyjáért, most már ketten rémüldöztek szegények, az asszony oda ment az urához, de az mérgesen eltaszította a balkezevel, a jobbat pedig most már egy kicsit fáradtan, de még elszántabban hánnya-vettette:

— Tikk-takk, tikk-takk...

És mivel a zsűri halálos komolysággal erősítette, hogy meg nem foghatják, hogy honnan támadt a boldogtalan embernek az a rögeszméje, hogy ő inga-óra, a szegény asszony nem tudott mást tenni, mint hogy kiszaladt a Stefániára, ott talált egy rendőrt, meg egy kései sétálót és azokkal fogadta le az urát. Az pedig keservesen elkáromkodta magát, mikor leteperték:

— A Ponciustokat! Elveszítettetek velem tíz üveg pezsgőt! Pedig fél óra múlva megnyertem volna a fogadást!

A tizenegyedik üvegnél azonban megvallotta, hogy az utolsó öt percben már nem a jobb kezét lóbalta, hanem a balt, érdekes, hogy ezt senki se vette észre. Az is igaz ugyan, hogy a kocsmáros néha maga is összetéveszti a két kezét és így nehéz itt igazságot tenni addig, míg újra nem akad egy áldozatkész és elszánt tudománykedvelő férfi, aki a mai újságíró generáció szemelattára ismétli meg az érdekes kísérletet.